

Musse & Helium

LÆRERVEILEDNING
OPPDRAK PÅ DYPT VANN

CAMILLA BRINCK

LÆRERVEILEDNING AV MALIN WEDSBERG

CAPPELEN DAMM

INNLEDNING

Begynn med å repetere hva som skjedde i de forrige bøkene *Mysteriet med hullet i veggen*, *Jakten på gullost*, *Eventyret i Lindrizia*, *I duejegernes grep* og *Den siste kampen*.

Musse og Helium er to små musesøsken som bor hjemme hos mennesket Camilla. En dag fant musene et hull i veggen, som ledet dem til Dyreriket. Der fant Musse og Helium ut at de egentlig er en prins og en prinsesse, og at foreldrene deres, kongen og dronningen, har forsvunnet på mystisk vis. Musse og Helium fikk i oppdrag å redde innbyggerne i Dyreriket fra de onde duejegerne. For å lykkes med det, måtte de finne gullost.

Musse og Helium fulgte sporene etter foreldrene, men det viste seg å ikke bli så lett. De møtte stadig nye farer og onde vesener, men de fikk også nye venner som hjalp dem, som katten Sigge, varulven Ta-ta, alven Molo, gribben Gribbeline, rotta Trolle-Rotta og fuglungen Lille-Fjon.

Da vi forlot Musse og Helium, hadde de endelig lyktes med oppdraget sitt om å finne gullost og redde Dyreriket fra de onde duejegerne. De arrangerte en stor fest med vennene sine i Dyreriket. Men akkurat da de skulle til å reise tilbake til Camilla i Menneskeverdenen, fortalte Trolle-Rotta at han mistenkte at Musse og Heliums mamma og pappa, som fremdeles er forsvunnet, har dratt gjennom et synkehull som bare leder i en retning. Altså er de fanget et sted uten mulighet til å komme seg tilbake til Dyreriket. Musse og Helium tror at de er i Menneskeverdenen. Kanskje tok de sjansen på å reise dit i håp om å finne de elskede barna sine. Kommer de noen gang til å bli gjenforent? Det gjenstår å se ...

TEMA

Temaet for fortellingen er ikke bare spennende eventyr og mystikk, men også vennskap, godhet, samarbeid, nysgjerrighet, rett og galt, samt motet til å gå sin egen vei og gjøre det man tror på.

JOBBE MED VERDIER

Bøkene om Musse og Helium passer utmerket som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier. Øvelser og oppgaver med verdier finner du i lærerveiledningene til de øvrige bøkene om Musse og Helium. De trener opp vi-følelsen, gruppefølelsen, samarbeid, empati og trygghet, styrker elevenes selvfølelse og selvtillit og kan hjelpe mot utenforskap og mobbing. Husk at det viktige i samarbeidsoppgaver ikke er hva hvert enkelt individ gjør eller sier – det er samarbeidet i gruppa som bør være i fokus.

Lærerveiledningene finner du på

<https://cappelendamm.no/boker/barneboker/musse-og-helium-for-pedagoger>

Boka *Den hemmelighetsfulle verden* tar også opp temaer som positiv tenkning, hvordan man blir trygg i seg selv og hvordan man viser følelser med kroppen. Under rubrikkene **Tenk positivt, Avslappings- og pusteøvelser** og **Vis følelser med kroppen** finner du tips til øvelser som passer godt for å styrke selvfølelsen til elevene og hjelpe dem med å fokusere og slappe av.

Denne veiledningen inneholder også øvelser som hjelper deg med å få elevene til å utvikle leseforståelsen, og dermed også leselysten, sin. De skal jobbe med *ordforståelse* og trene på å bruke *lesestrategier* og å gjøre *tekstkoplinger*.

Ord- og leseforståelsesoppgaver, samt små faktaruter som knytter seg opp mot teksten finner du på side 10–31.

MUSSE OG HELIUM SOM LYDBOK

Denne veiledningen er laget for boka *Den hemmelighetsfulle verden*. Men det finnes også en lydbok som det går an å jobbe med. Dermed kan man jobbe med Musse og Helium på mange forskjellige måter, for eksempel:

- Begynn med å lytte til lydboka. Elevene får selv bruke fantasien og se for seg hvordan alle figurene og miljøene ser ut. Visualiser – mal, tegn, skap og fortell hverandre hvordan det ser ut for deres indre øye. Snakk om hvor spennende det er at man ser ulike bilder og tolker historier på forskjellige måter. Etterpå kan det være interessant å se på bildene i den trykte boka og sammenligne dem med elevenes versjoner, for her får de enda en tolkning å forholde seg til: illustratørens.
- Lytt til lydboka samtidig som dere kikker på bildene i den trykte boka eller i en lysbildefremvisning.
- Begynn med å lese boka. Deretter går det an å ta det et steg videre ved å la lydboka være grunnlaget for en dramatisering. La elevene skrive ned replikkene og så bytte på å spille de ulike rollene. Hvordan høres de små musene ut når elevene tolker dem? Legg til egne lydeffekter. Husk – her er det ikke noe rett eller galt.

MUSSE OG HELIUM SOM BILDESPILL

Last ned bildespillet med bilder i PDF-format til høytlesning av boken.

Bildespillene finner du på

www.cappelendamm.no.

LESEFORSTÅELSE

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å prøve å forutsi handlingen, slå opp nye ord og uttrykk, stille spørsmål til teksten, finne ut av noe som er uklart, og oppsummere innholdet. Men husk at det er innholdet i teksten som er det viktige, ikke selve strategien. Det er tekstens innhold dere skal konsentrere dere om.

Tekstkoplinger er også en utviklende arbeidsmåte for å gjøre teksten tydelig for elevene. Når man leser, stopper man da opp og sammenligner teksten med for eksempel andre lignende tekster (*tekst til tekst-kopling*), med egne erfaringer (*tekst til meg-kopling*) eller med verden utenfor (*tekst til verden-kopling*).

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Et eksempel på modellering er at du «tenker høyt» og forteller elevene hva du tenker og føler mens dere leser en tekst. Du som lærer og klassen skal ha en samtale om innholdet. Tekstsamtalen skal være strukturert og tydelig, og alle skal kunne delta på sitt nivå. Les høyt og les i par – diskuter og reflekter sammen! Det er umulig å overdrive hvor viktig det er med felles lesing og høytlesing. Gjennom de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan ta i bruk når de leser på egen hånd.

Alle øvelsene i denne veiledningen deles inn i hva man gjør før, under og etter lesingen. Spørsmålene til leseforståelse er delt inn på følgende måte:

- **På linjene** – svaret står i teksten.
- **Mellom linjene** – her handler det om å finne ut av svaret selv og lese «mellom linjene».
- **Forbi linjene** – her skal man selv tenke videre og reflektere over teksten.

Leseforståelsesøvelser finner du under hvert kapittel.

FØR LESINGEN

- Se på bokas omslag sammen. Se på bildene og les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å begrunne svarene sine, for eksempel gjennom å modellere og begrunne hvorfor du tenker det du tenker, eller ved å stille spørsmål som «Hvorfor tror du det?» og «Hva mener du?».
- På omslaget står det et navn: Camilla Brinck. Hvorfor står det navnet der? Hvem er hun?
- Repeter (eller sammenfatt, hvis dere ikke har lest de foregående bøkene) hva som har skjedd ved hjelp av teksten på s. 3.
- Gå gjennom de viktigste karakterene, som det blir fortalt om på s. 4–5 i boka. Hvilke av dem husker elevene fra de foregående bøkene? Er det noen som mangler? Har det kommet noen nye til?
- Forbered lesingen av hvert kapittel ved å gå gjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hver tittel. Men vær også oppmerksom på at noen ord er lettest å forklare når de står i riktig sammenheng. Disse kan det være bedre å ta opp under lesingen.

UNDER LESNINGEN

Gjør tekstkoplinger. Ved høytlesing kan du stoppe opp der det passer, og gjøre koplinger til:

- Andre tekster: Minner dette oss om noe annet vi har lest? Fortellinger med dyr som kan snakke, eller dyr og mennesker som er venner, og historier der figurene besøker andre verdener.
- Elevenes egne erfaringer: Venner, relasjoner, skogen, naturen, likt/ulikt, fantasier.
- Verden utenfor: Godt/ondt.

Hvis barna leser på egen hånd, arbeid på samme måte og diskuter for eksempel etter hvert kapittel, eller etter en del av kapittelet som dere har bestemt dere for på forhånd.

- Be elevene stoppe opp i lesningen hvis det er noe de ikke forstår og spørre deg eller en klassekamerat om hjelp.
- Be elevene sette ring rundt (eller evt. skrive opp eller rekke opp hånda for å spørre om) ord som er vanskelige å lese eller forstå, og snakk om dem etter behov.
- Be elevene prøve å lese setninger eller avsnitt de ikke forstår om igjen

ETTER LESINGEN

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmål, se nedenfor. La elevene formulere sine egne spørsmål. Diskuter spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ikke gitte svar, men er der for at elevene skal begynne å tenke og reflektere sammen i klassen. Disse spørsmålene kan føre til videre diskusjoner. Ved de spørsmålene som det passer ekstra bra å snakke sammen om og diskutere, er det en **rød tekstlinje**.
- La elevene oppsummere teksten. Snakk sammen om hvordan den begynte, hva som så skjedde, og hvordan den sluttet. Dette gjelder for hvert enkelt kapittel, men også for hele boka når dere har lest den ferdig.

VANSKELIGE ORD OG UTTRYKK

(i respektive kapitler)

MOT NYE EVENTYR – som blåst bort, befant seg, garantert, var litt i tvil, involvert, avfeiet det, ravfarget, fasaden, helt klart, lyssprekk, briljant, stilling, holder til

KATTEPISS OG LØVEBÆSJ – rykket til, forsikre seg om, oppglødd, kopier, oversikt, skøyerstrekk, geni/genialt, ikke var veldig god på

TO STØVETE VENNER – opptatt av, fornærmet, levd side om side, stand in, være på vakt, reflektert, uten å blunke, vi har ingen tid å miste, vindfang

EN MAGISK PRESANG – begeistret, stumme av forundring, garantert, i ren desperasjon, tidsnok, slå ut i full blomst (i form av en egenskap), være lei seg på noens vegne, holde oss mest på vår kant, begi seg av sted, trakk seg tilbake, absolutt, handler, spontanitet, kvaliteter, kreativitet, én ting i sikte

DRONTEKLUMPEN – gjenstanden, skeptisk, smigret, fable om, vindusflaten

DUFTEN AV DRITT – komplimentet, begeistret, sist, men ikke minst, uberørt, notert, sikkerheten, overveldende, ufattelig, krevende, mellomhåndsinformasjon, trollbundet, utsikten

MUMMAS DELI – relativt, opprømt, gestikulerte, sakte film, spytt, lammet, beskyttet festning, inngjerdet, være på vakt, ulogisk, verdensvant

VENN ELLER FIENDE? – illevarslende, staselig, limt inntil, forbauset, spioner,
kontaktnett, diskre, dømmekraft, innstilling, kom av, oppførsel, digger, kroppsspråk,
innsmigrende

PANNEKAKETUNELLEN – erfarne, sjokket hadde lagt seg, hektiske, individer,
bråstoppet, bemerkelsesverdig, opphisset, terroren, sang med forskjellige stemmer,
steinplata, ingen vei tilbake, fascinert

STUPET – respekterer, transportmiddel, lirket opp, kapslet inn, ta ansvar for
snakkingen, betraktet

ZOODALIEN – tilfreds, rykket til, lønnet seg ikke, ikke tok feil, holde tilbake,
konferanse, glimrer med sitt fravær, unik, skynde seg langsomt, gispet

STOR TRUT – til en viss grad, fornærmet, alt som står i vår makt, berørt, uberørt,
lydbølge, la seg rundt dem, forventet seg, sveisen, lot blikket flakke, evnen, skeptisk,
kjøpte (i betydningen akseptere), resonnementet

GÅR-BRA-GLOBUS – hint, håndteres, konsentrere seg, miniatyrhus, tolkningsspørsmål,
demonstrativt, respons

DEN KRYPENDE FUGLEN – høres passende ut, ufattelig, kommentar, et veldig snodig syn

HALEFJÆREN OG FJERTEN – fjellavsats, til å ta feil av, fastslo, egoet sitt, komisk,
farefull, roe seg, får nyss o, muffens

SYLSKARPE TENNER – sylskarp, motvillig, fylt av stundens alvor, kilte, til havs, uendelig, horisonten, synsbedrag, reiste bust, forsikre seg om, sa han sammenbitt, viste seg, krabater, timing, mistet høyde, et håp ble tent, sørgmodig, sjeleglad

EN TISSENDE ØY – naken, hul lyd, strandet, kuleformede øyne, myte, grepet (i betydningen påvirket), motorstopp, reisens mål, flakket med blikket, gå kaldt nedover ryggraden, megafon, unnamanøvre, åpenbart

BULLDOSERS HOVEDKVARTER – grasiøs, tilsynelatende, kjøre hardt mot hardt, tittel, mot formodning, omgivelsene, sto i hjelpenn, silhuett, spilt dem et puss

FORSLAG TIL LESEFORSTÅELSESPØRSMÅL

(i respektive kapitler)

MØT NYE EVENTYR

- **Diskuter sammen:** Den første setningen i denne boka er: «Av og til blir ikke saker og ting som man hadde tenkt.» Hva er det som ikke blir sånn som Musse og Helium hadde tenkt seg? (på linjene)
- Hender det deg også av og til at noe ikke blir sånn som du hadde håpet eller trodd? (forbi linjene)
- Hva har Camilla lest om i avisen? (på linjene)
- En dame som uttaler seg i avisen vil være anonym. Hva betyr det? (forbi linjene)
- Hvorfor vil dama i avisen være anonym? (mellom linjene)
- Musse kjenner seg splittet. Han både vil og vil ikke dra ut og lete etter foreldrene til ham og Helium. Hva er det som får ham til å ville bli hjemme? Hva er det som får ham til å ville dra ut og lete? (på linjene)
- Hvorfor tror Helium at foreldrene kan være i Menneskeverdenen? (på linjene)
- Hvordan kan foreldrene ha havnet i Menneskeverdenen, ifølge Helium? (på linjene)
- Musse og Helium blir varme om hjertet når de tenker på vennen sin Molo. Kjenner du noen som du blir varm om hjertet av å tenke på? (forbi linjene)
- Hvordan klarer Sigge å ta seg opp nedløpsrøret uten å falle ned? (på linjene)
- Hvorfor synes Musse og Helium det er bra at Sigge skal bli med og lete etter foreldrene? (på linjene)
- Hvorfor later Musse og Helium som om de sover dypt da Camilla kommer inn i garderoben? (mellom linjene)
- Hvorfor vil ikke Sigge at Camilla skal oppdage ham? (mellom linjene)
- Hvorfor høres ikke navnet Bulldoser ut som det tilhører en hyggelig type? (mellom linjene)
- Hva skal katten Villklo hjelpe Musse, Helium og Sigge med? (på linjene)

HVA ER ET SYNKEHULL?

Et synkehull er et hull i bakken der vann renner bort gjennom jorden. Et synkehull kan være like lite som en fotball og se ut som et vanlig hull i bakken. Det kan også være stort, kjempestort. Og mange meter dypt. Et sånt hull kan sluke en hel bil. Noen synkehull blir skapt av naturen. Sånne hull er veldig uvanlige i Sverige. Andre synkehull har blitt til på grunn av oss mennesker, for eksempel når vi bygger veier der vannet ikke kan renne bort ved kraftige regnvær.

Et synkehull kalles også for kollapsdoline. Kan du gjette hvorfor?

HVA ER EN BULLDOSER?

En bulldoser er en stor og sterk maskin, en anleggsmaskin, med belter. Den brukes for eksempel til å flytte jord og til å jevne ut bakken med.

KATTEPISS OG LØVEBÆSJ

- Musse hater å pusse tennene. Liker du det? Hva skjer hvis man ikke børster tennene? (forbi linjene)
- Når og hvorfor pleier Sigge å si «kattepiSS og løvebæsj»? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva er «snille» banneord? Kom på dine egne «snille» banneord! (forbi linjene)
- Hva synes du om Siggess idé om å lage pappfigurer for å lure Camilla? Kommer det til å fungere? (forbi linjene)
- Hva mener Sigge med at de skal «vinne litt tid» ved å lage pappfigurer av Musse og Helium? (mellom linjene)
- Musse har et talent for å sy. Det finnes mange ulike talenter. Kan du komme på noen? Hva er ditt drømmetalent? (forbi linjene)
- Musse «ler som en gal». Hva er det for slags latter? Kan man le på ulike måter? Hvilke da? (forbi linjene)
- Hvorfor vil ikke Trolle-Rotta at Sigge skal avsløre for eierne sine at han kan prate og forstå menneskespråk? (mellom linjene)
- Hvordan løser Musse og Helium problemet med at Camilla vil avsløre at det er pappdukker som ligger i sengene når de ikke snakker? (på linjene)

TO STØVETE VENNER

- Hva er en hybelkanin? Finner det hybelkaniner hjemme hos deg? Har du sett noen på skolen? (forbi linjene)
- **Gjør sammen:** Gå på hybelkaninjakt på skolen! Tips: Let under lave bord og skap og i hjørner.
- **Diskuter sammen:** Musse og Helium var redde for Dusty og Puffy frem til de ble kjent med dem. Og hybelkaninene trodde at Musse og Helium var farlige. Men da de begynte å snakke med hverandre, forstod de at ingen av dem var farlige. Hvorfor er

det så viktig å snakke med og lære å kjenne de man tror er skumle eller annerledes på noe vis? (forbi linjene)

- Hvordan blir hybelkaniner større og sterkere? (på linjene)
- Hvorfor er ikke Dusty og Puffy vant til å få ros? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** På hvilken måte tenker Duffy positivt? Kan du gi et eksempel på positiv tenkning? For eksempel når man skal lære seg noe nytt. Hvorfor kan det da hjelpe å tenke positivt? Hvordan kan man fylle på «det går bra-kontoen» i kroppen med positive tanker? (forbi linjene)
- Hvorfor må Musse og Helium være ekstra forsiktige når de skal ut på oppdrag i Menneskeverdenen? (på linjene)
- Hvorfor er det farlig for hybelkaninene å forlate Camillas leilighet? (på linjene)
- Hvorfor er det så viktig at Musse og Helium ikke mister de spesialsydde ryggsekkene sine? (mellom linjene)

EN MAGISK GAVE

- Hva er det som får Helium til å mistenke at Gribbeline vet om musenes planer om å legge ut på et nytt eventyr for å finne foreldrene sine? (på linjene)
- «Må bare benyttes i nødstilfeller» står det på den røde kulen i ryggsekken til Helium. Hva kan være et nødstilfelle for Musse og Helium? Kan du gi noen eksempler på nødstilfeller i vår verden? (forbi linjene)
- I Musses ryggsekk ligger det en beskjed fra Trolle-Rotta. Hva står det på lappen, og hva mener Trolle-Rotta med det? (på/mellom linjene)
- **Diskuter sammen:** Musse synes det er urettferdig at han bare får en lapp i sin ryggsekk, mens Helium får en magisk kule. Hva synes du? Er ting alltid rettferdige? Må alt være rettferdig? (forbi linjene)
- **Diskuter sammen:** Puffy synes at Musse burde være glad for at han har fått et fint brev fra Trolle-Rotta. Det betyr jo at Trolle-Rotta bryr seg om ham. Hvorfor er det så viktig å kjenne at noen bryr seg? Hvordan kan man vise andre at man bryr seg om dem? (forbi linjene)
- Dusty og Puffy savner Støv-mesteren sin, men de blir likevel glade når de tenker på ham. Kan man både være lei seg for at noen er borte, fordi de døde eller kanskje flyttet langt unna, og glad for at man har fått bli kjent med dem? (forbi linjene)
- Camilla har lært Musse og Helium at de skal spørre folk hva de vil, istedenfor å gå rundt og anta hva andre tenker og synes. Hvorfor er det bedre å snakke med hverandre enn å bare gjette seg til hva andre vil? (forbi linjene)
- Hva er det med Musses væremåte som kan kludre det til for ham, men som også er hans styrke? (på linjene)

DRONTEKLUMPEN

- Hvorfor sier Musse og Helium til Camilla at de vil leke «stilleleken»? (mellom linjene)
- Hvorfor har Camilla har festet fyrstikker på ytterdøra? (på linjene)

- Hva gjør Sigge for å åpne og lukke dører? (på linjene)
- Hvorfor kan Dronta være god å ha med seg når musene skal ut og lete etter foreldrene sine? (mellom linjene)
- Tror du at Camilla kommer til å oppdage at det er pappdukke i lekehjørnet til Musse og Helium? Hva kommer til å skje da? (forbi linjene)
- Hvem er Fru Snok? (på linjene)

DUFTEN AV DRITT

- Hva gjør Dronta når hun takker Helium for et kompliment? (på linjene)
- Hva gjør du når du takker for et kompliment eller når du får ros? (forbi linjene)
- **Diskuter sammen:** Når og hvordan kan man gi komplimenter? Hvorfor er det viktig å kunne gi ros? Hvorfor er det viktig å få ros? (forbi linjene)
- Hvorfor vil ikke Musse gå gjennom avløpet? (mellom linjene)
- Hvorfor skjelver bakken når Musse, Helium og Sigge går gjennom avløpsrøret? (på linjene)
- Hvorfor synes ikke Sigge at de skal høre på rykter, men heller prøve å finne sannheten selv? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Har du opplevd falske rykter noen gang, altså at det ble spredt informasjon som ikke var sann? Hva skjedde? Hvordan kan man unngå at sånt skjer? (forbi linjene)
- Stedet Musse, Helium og Sigge kommer til er både vakkert og veldig skremmende å skue ut over. Hvordan kan noe være både fint og skummelt? Kan du komme på et sånt sted? (forbi linjene)

MUMMAS DELI

- Hvorfor synes Musse og Helium at alle inntrykkene i byen er skremmende?
(på linjene)
- Hvorfor synes ikke Sigge at byen kjennes skremmende? (på linjene)
- Hva slags sted er Mummas Deli? (på linjene)
- Når Musse og Helium møter den store hunden kjennes det som om tiden stanser opp og at hendelsen blir spilt ut i sakte film. Hvorfor kjennes det sånn? (mellom linjene)
- Hvordan lyder Siggas regler om hva som kan være farlig og hva som ikke kan være farlig? (på linjene)
- Helium synes at regel nummer to kjennes unødvendig. Hvordan forklarer Sigge den regelen? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Siggas råd til Musse er å fokusere på pusten når han blir stresset. Blir du også stresset iblant? Hvordan kjennes det i kroppen da? Har du noen triks for å roe deg? (forbi linjene)

VENN ELLER FIENDE?

- Beskriv katten Villklo. Få hjelp av både tekst og bilde på side 99 og 100.
- Hvorfor blir Sigge sjenert da han treffer Villklo? (mellom linjene)
- Hva kaller Villklo Musse og Helium for? (på linjene) Hvorfor kaller hun dem det?
(mellom linjene)
- Hva vil Sigge at Villklo skal hjelpe ham med? (på linjene)
- Hvorfor tror Villklo at det er en dårlig idé å oppsøke Bulldoser? (på linjene)
- Sigge synes ikke at Villklo er særlig trivelig, men han er hyggelig mot henne likevel. Hvorfor er ikke Villklo frekk tilbake da? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hvordan synes du man skal møte freidige eller frekke personer? Tror du, som med Villklo, at en utrivelig innstilling kan komme av usikkerhet?
(forbi linjene)
- Villklos kroppsspråk forandrer seg når hun får ros. Hva er «kroppsspråk»?
(forbi linjene)

PANNEKAKETUNELLEN

- Hvordan ble Villklo en villkatt? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva synes du om Sigges idé om å innføre dyreførekort? Hva skulle man ha måttet gjøre og kunne for å få et slikt? (forbi linjene)
- Sigge får panikk i den mørke gangen. Hvordan kjennes det når panikken sprer seg i kroppen? (forbi linjene)
- Er du mørkredd, sånn som Sigge? Hva kan man gjøre for å trene bort mørkeredsel? (forbi linjene)

- Hvorfor får de ikke løsne en eneste bit av pannekaketapeten? Hva vil skje hvis de gjør det? (på linjene)
- Hvorfor kjentes det som om det tok flere timer å gå gjennom pannekaketunellen, selv om de bare var der inne en kort stund? (mellom linjene)
- Har du noen gang kjent det slik, at en kort stund kjentes som flere timer? Hva skjedde da? (forbi linjene)

FAKTA OM KATTEDYR

Katten er vårt vanligste kjæledyr. Det finnes over en million tamkatter i Sverige. Katten har flere ville slektninger: Gaupe, som faktisk er en svensk villkatt, løve, som kalles jungelens konge, og tiger, som er den største katten i verden. Andre ville kattedyr er jaguar, leopard og gepard.

Et synkehull kalles også for kollapsdoline. Kan du gjette hvorfor?

STUPET

- Villklo og Helium gir eksempler på hva de synes er magi. Hva synes du er magi? (forbi linjene)
- Det er en spesiell grunn til at jenta som mater villkatter elsker katter. Hva er den grunnen? (på linjene)
- Hvis du skal fantasere om at du var et dyr i et tidligere liv, hvilket dyr ville du vært? (forbi linjene)
- Hvorfor virker Villklo nervøs når Quantina kommer gående mot dem? (mellom linjene)
- Hvorfor kan Musse se på Villklo at han er nervøs? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hvordan kan man se på noen at de er nervøse? Hvordan kan man se at noen er redd? (forbi linjene)

ZOODALIEN

- Hva slags dyr er Quantina, og hvilket dyr i Menneskeverdenen er hun i slekt med? (på linjene)
- Beskriv Quantina ved hjelp av tekst og bilde på side 129 og 130.
- Hvorfor synes ikke Villklo at det er noen god idé å lyve for Quantina? (mellom linjene)
- Hvordan kan Quantina vite at Musse og Helium er kongelige? (på linjene)
- Hvem er det som får komme til landet Midtimellom? (på linjene)
- Hva heter landet som Musse, Helium, Sigge og Villklo har kommet til nå? Hva slags verden er det? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** For å kunne forflytte seg mellom de ulike verdenene i Menneskeverden må man finne rett teknikk og sin helt egne styrke. Hva kan en «helt egen styrke» være? Hva er din helt egne styrke (kanskje har du flere?) Og hvordan kan noens styrke være en annens svakhet? (forbi linjene)
- Hvorfor synes Helium at det var kult av Villklo å fortsette å kjempe for å komme seg til Zoodalien? (mellom linjene)
- Hvorfor grøsser Musse da han hører ordet «tålmodig»? (mellom linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva kan ordtaket i ruten nedenfor bety? Kan du noen flere ordtak?

ORDTAK

Et ordtak er en lur setning med kloke ord. Quantina sier for eksempel: «Den som venter på noe godt, venter aldri forgjeves.» Andre ordtak er:

Alle gode ting er tre
Det er ikke gull, alt som glitrer
Borte bra, men hjemme best
Sult er det beste krydder
Man skal høre mye før ørene faller av
Tiden leger alle sår
Man kan ikke lære en gammel hund nye triks

FAKTA OM DOVENDYR

Dovendyret er et lite dyr som lever i regnskogen. Det tilbringer nesten all sin tid hengende opp ned i trærne. Den gjør alt opp ned: sover, spiser, parer seg og føder ungene sine. Et dovendyr klatrer bare ned fra treet en gang i uka for å tisse og bæsje. Dovendyret sover store deler av døgnet. Selv når de er våkne, rører de knapt på seg. De er så sløve og langsomme at det vokser alger på dem.

STORTRUT

- Hvordan kan Quantina vite hva de andre tenker og vil? (mellom linjene)
- Hva er det som gjør at Quantina tenker at Bulldoser er farligere enn de tror? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Quantina sier at hun er trygg i seg selv. Hva tenker du? Hvordan er man og hvordan kjenner man seg når man er trygg i seg selv? (forbi linjene)
- Musse savner foreldrene sine så mye at han ikke kan beskrive det. Har du kjent det sånn noen gang? (forbi linjene)
- Hvorfor sier Helium at de ikke har noe annet valg enn å dra til Bulldoser, selv om det virker så farlig? (mellom linjene)
- Hva slags betingelse stiller Quantina for at hun skal hjelpe Musse og Helium? (på linjene)
- Beskriv Stortrut ved hjelp av teksten og bildet på s. 150 og 151.
- Hvorfor synes Musse og Helium det er så gøy at Stortrut ikke liker å fly? (på linjene)
- På hvilken måte synes Musse, Helium og Sigge at Stortrut er modig? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva er mot? Fortell hva du synes er modig. (forbi linjene)

GÅR-BRA-GLOBUS

- Hvordan kan Stortrut kjenne igjen Quantina fra tidligere? (mellom linjene)
- **Diskuter sammen:** Stortrut har ikke helt troen på seg selv. Hva menes med det?
Hvorfor er det viktig å tro på seg selv? (forbi linjene)
- Hvorfor tror Stortrut først at det er tull at han skal fly Musse, Helium og Sigge til Bulldosers hovedkvarter? (mellom linjene)
- Hva synes du om Stortruts går-bra-globus? Hvis du hadde en sånn, når ville du ha brukt den? (forbi linjene)
- Hva kaller Stortrut miniatyrhuset i går bra-globusen for? (på linjene)

- **Diskuter sammen:** Quantina sier til Stortrut at hvis man løser et problem for noen, så gjør man ikke bare den personen glad, men seg selv også. Hva tenker du? Hvordan kjennes det når man hjelper noen å finne en løsning? (forbi linjene)
- Kan Stortrut fly eller ikke? (mellom linjene)

DEN KRYPENDE FUGLEN

- Hvorfor vil ikke Sigge at Stortrut skal se at han ler? (mellom linjene)
- **Diskuter og gjør sammen:** Musse får et «strengt blikk» av Helium. Hvordan ser et strengt blikk ut? Prøv å gi hverandre strenge blikk. Og snille blikk! (forbi linjene)
- Beskriv hvordan Stortrut tar seg opp i treet. (på linjene)
- **Gjør sammen:** Sigges stemme er full av beundring da han roser Stortrut. Gi hverandre komplimenter og tenk på at stemmen skal lyde positiv og virkelig forsterke det dere sier.
- Hvor mange forsøk gjør Stortrut på å fly før han klarer det? (på linjene)

HALEFJÆREN OG FJERTEN

- Hvorfor begynner Stortrut å tvile på om han kommer til å klare å fly til Bulldosers øy? (på linjene)
- Hvorfor bør Stortrut spise mye fisk og drikke masse vann før de drar av gårde til øya? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva kan skje med kroppen hvis man ikke spiser og drikker nok før man skal gjøre noe som er fysisk anstrengende? (forbi linjene)
- **Diskuter sammen:** Quantina sier at det er viktig at Musse, Helium og Sigge samarbeider og hører på hverandre om de skal klare oppdraget. Hvorfor er det så viktig når man skal gjøre noe sammen? (forbi linjene)
- Hva mener Quantina med at «teamwork er alt»? Kan du gi et eksempel på teamwork, for eksempel på skolen, hjemme, på fotballtrening ...? (forbi linjene)
- Hva mener Stortrut med «misforstå meg rett»? (mellom linjene)

- Hvordan viser Stortrut Musse, Helium og Sigge at han er en ekte venn? (på linjene)
- Hvorfor burde ikke Musse, Helium og Sigge fortelle Bulldoser at de har truffet Quantina? (på linjene)

SYLSKARPE TENNER

- Hvorfor vil ikke Stortrut vise at han er redd? (mellom linjene)
- **Diskuter sammen:** Quantina sier til Musse, Helium og Sigge at de skal følge hjertet og magefølelsen. Hvordan gjør man når man følger hjertet sitt? Hva er en magefølelse? (forbi linjene)
- Hvordan oppdager Sigge at det de trodde var delfiner egentlig er haier? (på linjene)
- Hva er grunnen til at Stortrut mister høyde og flyr nærmere og nærmere vannflaten? (på linjene)

- Hvorfor kan ikke Dronteklumpen redde dem ved å forvandle seg til en båt?
(på linjene)
- **Diskuter sammen:** Alle blir skuffet da Heliums protektorkule ikke fungerer, selv Musse. Hvorfor ville han, under andre omstendigheter, blitt sjeleglad? Hvordan er man når man er sjeleglad? Hva er forskjellen mellom å være sjeleglad og vanlig glad? (mellom/forbi linjene)

EN TISSENDE ØY

- «Det var på nære på» sier Stortrut da han lander. Musse forstår ikke hva som var så nære. Forstår du? Hva mener Stortrut egentlig? (mellom linjene)
- Hvorfor forsvinner haiene? (på linjene)

FAKTA OM HVALER

Hvalen er ikke en fisk, selv om den ser ut som en. Hvaler er pattedyr. De puster, sånn som alle pattedyr med lunger. Men lungene er store, så hvalen kan holde pusten under vannet i lang tid. Når hvalen skal puste, løfter den toppen av hodet sitt over vannoverflaten og blåser ut og inn luft gjennom et pustehull. Det er når hvalen blåser ut at det spruter ut vann.

- Når og hvordan forstår Stortrut at det ikke er en øy, men en hval de har landet på?
(på linjene)
- Hva synger hvalen om? (på linjene)
- Hva mener Helium med at Stortrut «promptet med munnen»? (mellom linjene)
- Hva gjør Stortrut da han skal ta av fra hvalen og ikke har noe høyt å hoppe fra?
(på linjene)
- Hvorfor er det så viktig for Stortrut å kunne hjelpe Musse, Helium og Sigge?
(på linjene)
- Hvorfor ser øya helt svart ut på lang avstand? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva tror du ville hendt hvis Musse, Helium, Sigge og Stortrut hadde valgt å fly av sted istedenfor å lande på flaggermusens rullebane? Hva er det flaggermuslederen truer med? (mellom linjene)
- Hvorfor gjør Musse, Helium, Sigge og Stortrut som flaggermuslederen roper til dem i megafonen, selv om han ikke høres særlig hyggelig ut når han roper?
(mellom linjene)

BULLDOSERS HOVEDKVARTER

- Hvorfor er ikke landingen til Stortrut like god som de tidligere landingene hans?
(på linjene)
- Hvorfor begynner Musse, Helium og Sigge å le selv om det er skummelt, og ikke morsomt i det hele tatt, når de lander på øya? (mellom linjene)
- Hvordan kan Helium låte så bråkjekk selv om hun er livredd når hun prater med flaggermuslederen? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva kan det være som gjør at man ler eller er bråkjekk når man egentlig er redd for noe eller noen? Har det hendt med deg noen gang? (forbi linjene)
- Musse synes det kjennes som han er med i en skrekkfilm. Hva mener han med det?
Hvorfor kjennes det sånn? (mellom linjene)

- Hvorfor blir Musse, Helium og Sigge så overrasket da Bulldoser til slutt viser seg? (på linjene)
- **Diskuter sammen:** Har størrelsen på et dyr eller menneske noen betydning når det gjelder hvor farlige de er? Gi et eksempel på et stort og farlig dyr. Gi et eksempel på et lite og farlig dyr. (forbi linjene)
- **Diskuter sammen:** Hva tror du kommer til å skje nå? Kommer Musse, Helium, Sigge og Stortrut til å komme levende fra øya, og kommer de til å få vite noe som kan lede dem til Musse og Heliums foreldre?

TENK POSITIVT – FYLL DET GÅR BRA-KONTOEN

SAMLE POSITIVE ORD

La elevene lage ordsamlinger med ord som er positive for dem, kanskje som små dikt. I de gruppene der elevene ennå ikke kan skrive, kan dere gjøre det sammen på whiteboarden.

Les opp en og en, eller les ordene på tavlen sammen.

SELVPORTRETT MED TANKEBOBLER

Elevene tegner seg selv på midten av et ark. Rundt seg maler de tankebobler som de fyller med tekst eller bilder av ting som får dem til å føle seg bra. Vis til hverandre! Gi hverandre tips!

HUMØR-ESKE

Det kan være vanskelig å tolke hverandres humør. Samle kort som viser ulike sinnsstemninger i en eske, ved hjelp av tekst, bilder eller ulike farger. Kortene kan hjelpe elevene å vise hvordan de kjenner seg.

POSITIVE PLAKATER

Elevene får tegne og skrive om seg selv utfra disse setningene:

Jeg er god til ...

Jeg kan ...

Jeg liker å ...

Jeg føler meg bra når ...

Jeg liker fargen ...

Jeg liker årstiden ...

Min favorittlek er ...

Mitt favorittfag er ...

Min favorittleke er ...

Snu på det og la elevene skrive om en klassekamerat.

VIS TAKKNEMLIGHET OG GI ROS

Øv på å gi hverandre komplimenter og å vise takknemlighet. Elevene sitter i en ring, og du ber dem om å tenke på noe snilt og positivt de kan si om hverandre. Hvis ingen vil være den første til å få ros, kan du være først. Alle elevene skal i tur og orden gi deg et kompliment.

SKRIV FORNØYD-DAGBOK ELLER FORNØYD-LISTE

Elevene får liste opp et antall hendelser og/eller ting de er fornøyde med, som gjør dem lykkelige. Det kan være alt fra «hunden min» til «i dag slapp jeg gnagsår».

SKRIV EN FORTELLING

Eleven er hovedpersonen i en fortelling der andre hele tiden gir henne komplimenter som «du er kul», «du er en kjempegod venn», «jeg synes du er fin» etc.

BRAIN BREAKS

Fysisk aktivitet påvirker alle positivt. Når man er fysisk aktiv, blir det frigjort stoffer som endorfiner og dopamin i kroppen. Det holder med fire minutters trening for at kroppen skal begynne å frigjøre en økt dose av dopamin. Så la elevene ta en brain break av og til! Gi hjernen en pause og utfør en kort aktivitet.

BEVEGELSESBINGO

EN RAD = Opp og hopp, lille loppe!

TO RADER = Du har sprett i beina og maur i kroppen!

FULLT SKJEMA = Sterk, kjapp og smidig – du er som en

LØP OPP EN TRAPP – OG NED IGJEN	LEGG DEG PÅ GULVET OG RULL FRA DEN ENE VEGGEN TIL DEN ANDRE	LØP TO RUNDER RUNDT ET HUS
LØP OM KAPP MED NOEN FREM TIL ET TRE	SETT PÅ FAVORITTLÅTEN DIN OG TULLEDANS TIL DEN ER SLUTT	HOPP MED SAMLEDE BEIN SÅ HØYT DU KAN 10 GANGER
KLATRE I ET TRE ELLER I ET KLATRESTATIV	STUP KRÅKE TRE GANGER (FRAMOVER, BAKOVER, ELLER BEGGE DELER)	BLI EN LANG SPAGETTI OG EN BITTE LITEN KJØTTBOLLE

SUPERHELT! AVSLAPPINGS- OG PUSTEØVELSER

Det er lurt å repetere øvelsene noen ganger.

PUST MED ET KOSEDYR

Elevene legger seg ned eller setter seg med beina i kors og legger/holder et kosedyr på/mot magen. De puster inn gjennom nesa og ser da hvordan kosedyret løfter seg litt. Så puster de ut igjen gjennom munnen ...

BLÅS OPP EN BALLONG

Elevene sitter på stoler med rett rygg. Be dem om å lukke øynene og late som de skal blåse opp en stor ballong. De skal puste inn gjennom nesa og ut gjennom nesa, samtidig som de ser for seg hvordan ballongen blir større og større.

Øvelsen er litt vanskelig ettersom det naturlige er å puste ut gjennom munnen når man blåser opp en ballong. For å gjøre øvelsen lettere, kan du si at de skal puste inn gjennom nesa og blåse ut med trutmunn.

HVES SOM EN SLANGE

Også her skal elevene sitte på stoler med rett rygg. Be dem legge hendene på magen og puste dypt mens du teller høyt til fire. Elevene skal legge merke til hvordan magen blåser seg opp. Etterpå slipper de ut lufta ved å hvese som en slange – de hveser så lenge de kan.

PUST SOM EN ELEFANT

Elevene står med beina litt fra hverandre. Forklar at de skal være elefanter og puste som dem. Barna skal puste inn gjennom nesa, samtidig som de løfter armene opp som om de er snabelen til elefanten. Samtidig skal de forsøke å få magen til å blåse seg opp. Deretter puster de ut, fører armene ned og lener seg framover slik at «snabelen» synker.

PUST SOM EN HUMLE

Pust inn gjennom nesa. Pust ut gjennom munnen og slipp ut en lang MMMM-lyd som låter som en flyvende humle. Her kan man også prøve å holde hendene for ørene, så hører man sin helt egne humle.

PUST SOM EN KATT

Her skal elevene sitte på alle fire, som om de er katter. Deretter skal de puste inn gjennom nesa og legge merke til hvordan magen blåser seg opp og ryggraden senker seg. Deretter puster de ut gjennom munnen og kjenner hvordan magen tømmes for luft og ryggen reiser seg igjen.

SJØSTJERNEN

Elevene skal legge seg ned med god plass rundt seg, slik at de kan strekke ut armene og beina uten å dunke i hverandre. Nå skal de late som om armene, beina og hodet er sjøstjernes fem armer. Elevene trekker pusten dypt ned i magen samtidig som de strekker ut de fem armene sine, som en sjøstjerne. Deretter puster de ut igjen, slapper av og lar alle spenninger bli sugd opp av gulvet, «stranden» som de ligger på.

VIS FØLELSER MED KROPPEN

FØLELSESKORT

Samle kort med tekst eller bilder, avhengig av gruppen din, i en eske. Kortene beskriver eller viser ulike følelser. Du kan trekke et kort om gangen og be elevene om å vise følelsen med kroppen og ansiktet sitt. Alternativt kan elevene trekke kort og vise følelsen med kroppsspråket sitt, mens klassekameratene skal gjette.

Øvelsen kan også bygges ut ved at elevene finner på en hendelse som får dem til å føle det det står på kortet.

SPEILET

Del inn elevene i par og bestem hvem som skal begynne. En elev gjør bevegelser og den andre skal være speilbildet dens og gjøre det samme. Etter en stund bytter de.

TACO

Elevene danner en ring. En elev stiller seg i midten og sier en matrett, for eksempel taco. Elevene skal nå vise med kroppsspråk om de liker matretten eller ikke. Etterpå stiller en ny elev seg i midten og sier en ny rett.

FØLELSES-SISTEN

Velg en elev som skal jage de andre. Hvis man blir tatt, må man stille seg i midten og uttrykke en følelse, for eksempel glad, lei seg, sint etc. For å bli fri igjen, må noen komme og uttrykke samme følelse som den som har blitt tatt. Man kan ikke bli tatt når man befrir noen.

GLEDESbingo

EN RAD = Bingo! Du er kul.

TO RADER = Delt glede er dobbel glede.

FULLT SKJEMA = Du er så morsom at jeg detter av stolen!

FORTELL EN MORSOM HISTORIE	LAG DINE BESTE GRIMASER FORAN SPEILET	GI NOEN ET KOMPLIMENT
HJELP EN VENN MED NOE	FÅ NOEN TIL Å LE SÅ DE (NESTEN) TISSER PÅ SEG	FINN PÅ EN LEK UTE
FINN PÅ EN LEK INNE	GJØR DET MORSOMSTE DU VET I 10 MINUTTER	HEI PÅ AT NOEN SKAL TØRRE NOE. ELLER TRO PÅ DEG SELV